

آرایه های ادبی (تلمیح - تضمین - ایهام)

تلمیح یا اشاره:

آن است که شاعر یا نویسنده در ضمن کلام خود به آیه، حدیث، واقعه ی تاریخی، اسطوره ای و یا افسانه ای اشاره کند.

تضمین:

آن است که شاعر یا نویسنده در کلام خود، آیه، حدیث، مصراع یا بیتی را از دیگران عینا ذکر نماید. در تضمین، گاه نام شاعر و یا نویسنده را ذکر می کنند و گاه آنقدر سخنش معروف است که به اسم او اشاره نمی کنند. معمولا عبارت تضمین شده را بین دو گیومه << >> قرار می دهند.

ایهام:

آوردن واژه یا عبارتی با حداقل دو معنی مناسب ، به گونه ای که یکی از آن معانی، نزدیک به ذهن و دیگری دور از ذهن باشد و آن را طوری به کار ببرند که خواننده از معنی نزدیک به معنی دور آن رهنمود شود.

ایهام تناسب:

آوردن واژه یا عبارتی با حداقل دو معنی که یکی از معانی آن مورد نظر شاعر و پذیرفتنی است اما معنی دیگر آن با بعضی از اجزای کلام، رابطه ی مراعات نظیر (تناسب) دارد.

تفاوت ایهام با ایهام تناسب:

در ایهام هر دو معنی پذیرفتنی است اما در ایهام تناسب فقط یک معنی قابل قبول است.

مثال ها

میان ماه من تا ماه گردون / تفاوت از زمین تا آسمان است

تلمیح

دید موسی یک شبانی را به راه / کاو همی گفت: ای خدا و ای اله

تضمین

من پرستار دو چشم خوش بیمار توام / گر چه بیمارپرستی بتر از بیماری است

ایهام

اگر به چشم مردم چون اشک / در چشم منی عزیز چون مردم چشم

ایهام تناسب